СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 131. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 7-го червня 1947. No. 131. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, June 7, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТ РАТИФІКУВАВ ЧОТИРИ МИРОВІ ДОГОВОРИ

Вашингтон, 5 червня. — Сенат ратифікував сьогодні 79 голосами проти 10 мировий договір з Італією. Негайно потім сенат майже одноголосно потвердив мирові договори з колишніми сателітами держав Осі, а це Угорщиною, Румунією й Болгарією, які тепер находяться під советським диктатом. Америка це друга країна, що ратифікувала договори, приготовані на мировій конференції Чотирьох Потуг у Парижі. Першою державою, що ратифікувала ці договори була Англія. Остається ще Росія й Франція, які обовязані зробити тесаме.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ТАВРУЄ ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ ТЕФТА ЯК НЕБЕЗПЕЧНІ.

Вашингтон. — Підчас пресової конференції президент Труман відчитав наперед приготовану заяву в справі економічних поглядів сенатора Тефта, який проводить республиканською більшістю в сенаті. Президент опрокинув погляди Тефта, наче „високі вимоги справедливости оправдують високі ціни". Президент каже, що такі погляди є перестарілі, вони призводять до скоку нагло цін вгору, а опісля до наглого упадку економічного життя. Покликуючися на статистику Робітничого Бюра, президент доводив, що ціни продуктів впали вчасі від квітня до кінця травня. В дальших виводах президент назвав погляди сен. Тефта шкідливими і погубними. — Це перший раз президент Труман осудив погляд члена конгресу під час пресової конференції.

ПРЕЗИДЕНТ РОЗГОЛОШУЄ ПРИЯЗНЬ З АРГЕНТИНОЮ.

Вашингтон. — Президент Труман заявив, що відчуження між Аргентиною й Злученими Державами, яке тривало від 1942 р., вже покінчене і що тепер починається доба приязних відносин між обома націями. Водночас департамент стейту оприлюднив викінчення місії амбасадора Джорджа Месерсмита та його резигнацію з цього становища. — З Аргентини наспіли вісті, що президент Перон оприлюднив по радіо наладнання приязних відносин з Америкою. Під час промови дався чути оклик: „Смерть президентові Перонові". Догадуються, що це є спротив націоналістичної групи проти нової політики Перона. Перед виголошенням промови уряд Аргентини арештував провідника націоналістів Хуана Керальто.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ПОНАД ПЯТЬ БІЛЬЙОНІВ НА АРМІЮ.

Вашингтон. — Палата репрезентантів ухвалила законопроект для видатків на утримання і діяльність армії на скарбовий рік 1947, який починається вже 1 липня 1947 р. Видатки виноситимуть $5,280,982,423. Президент домагався $435,000,000 більше, одначе палата зредукувала деякі видатки. Республиканські провідники плянували зредукувати видатки армії на цілий більйон, одначе опісля змінили думку. Коли законопроект буде обговорюваний в сенаті, тоді секретар війни може зажадати ухвалення початкового буджету предложеного президентом.

ҐРИСВОЛД ГОЛОВОЮ ДОПОМОГИ ДЛЯ ГРЕЦІЇ.

Вашингтон. — Президент Труман назначив бувшого губернатора стейту Небраска, Двайта П. Ґрисволда, головою допомогової акції для Греції. Він є республиканцем. Після війни він обняв становище директора внутрішних справ в американській окупаційній зоні в Німеччині і справував цей уряд досі. Америка вже вислала відділи різнородних знавців до Греції й Туреччини, а тепер над ними обійме керму Ґрисволд. — Водночас з Білого Дому оприлюднено, що головство над розділом 350-мільйонового фонду для інших европейських держав обняв Ричард Ф. Ален, недавній директор Американського Червоного Хреста в Европі.

БАГАТО ВИНУВАТИХ ЗА ВИБУХ У СЕНТРАЛІЇ.

Вашингтон. — Сенатська комісія, яка переводила слідство в справі вибуху в вугілляній шахті в Сентралії, у стейті Ілиной, в якому 25 березня згинуло 111 майнерів, прийшла до висновку, що тут винуваті всі: власники копалень, шахтярі і стейтовий та федеральний уряди. Комісія предявила поправки до законів, щоб недопустити до нещастя в майбутності.

ПОМЕР ЯРОШЕВИЧ, ВИЗНАЧНИЙ ПОЛЯК УКРАЇНСЬКОГО РОДУ.

Ню Йорк. — У шпиталі Ню Йорк помер у 60 році життя Владислав Ярошевич, що походив з польсько-української родини з Києва. Підчас походу Пілсудського на Україну в 1920 р. він був його прибічником, а підчас нападу націстів на Польщу був губернатором Варшави. Йому вдалося втекти через Румунію до Америки. Він закупив у Флориді помаранчевий сад. Заприязнився з бувшим почтмайстром Фарлієм, коли той відвідував Польщу перед війною.

Переворот на Угорщині це жахливе насилля — кличе президент

Вашингтон, 5. червня. — Президент Труман заявив на пресовій конференції, що комуністичний переворот на Угорщині це жахливе насилля. Стало відомим, що президент одобрив висилку незвичайної гострої ноти до советського команданта в Будапешті в справі зміни уряду. Президент ще сказав, що Злучені Держави не можуть оставати нечинними під час таких подій. Він виявив, що дерпатамент стейту переводить повне слідство в угорській справі.

Українська Повстанська Армія в боротьбі

Австрія, 22. травня. — Австрійська газета „Ехо дер Гаймат" в кореспонденції зі Львова, Україна, приносить таке повідомлення:

Ще дальше нема спокою на так страшно знищених війною українських землях Росії, Польщі, Чехословаччини і Румунії. Після капітуляції німецької армії українські національні елементи створили ворожо наставлені до комуністів військові відділи, які скріплені правими російськими партіями і добре зорганізовані в підпіллю, завдають великих втрат своїми підпольними методами війни головно російському постачанню. Боротьба українських партизан улекшена ворожим наставленням населення до комунізму.

Одною з найбільш відомих в останньому часі акцій українських партизан було вбивство польського міністра війни генерала Сверчевского. Теж майже цілковите знищення одної бригади польської прикордонної сторожі загальн відоме. Автентичні відомості з теренів бою важко дістати, бо уряди зі зрозумілих причин завели гостру цензуру та заборонили закордонним кореспондентам відвідувати цю країну, що ще досі находиться в суматосі, яку важко собі уявити. Хто знає чесноту і необмежену любов до свободи українського народу, той легко може уявити собі филю ненависти, викликану політично-трагічним вислідом війни.

З добре поінформованих джерел тепер подається до відома, що заінтересовані уряди з цілою серіозністю беруться ліквідувати українське повстання. У вислідї довших переговорів між представниками російських, польських, чеських та румунських збройних сил підписано тепер т. зв. „Договір для поборювання українського підпілля", зміст якого є приблизно такий: „Чотири договірні уряди зобовязуються якнайшвидше зліквідувати на своїх прикордонних теренах український партизанський терор і з цею метою перевести найбільш безоглядну акцію очищення. В тій цілі Польща ставить до диспозиції окремий корпус, зложений з трьох повнозмоторизованих дивізій. Командування советської армії Львівської військової округи призначає одну панцерну дивізію та кілька спеціяльних відділів НКВД. Якщоб наслідком військової акції українські партизани перейшли польський кордон, советським військам дозволяється входити на польську територію, з метою продовжувати свої дії. Це саме відноситься і до чеської території. Сама Чехословаччина віддає до диспозиції повну гірську бригаду, призначену до ведення важких воєнних дій в бездорожних теренах Карпат.

Подібні постанови прийняла теж Румунія, північні райони якої — згідно з твердженнями численних втікачів — мали зайняти українські повстанці, переходячи кордон великими відділами. Крім цих зобовязань, вкортці мається евакувати цивільне населення в промірі 10 кілометрів здовж південно-західного кордону Советського Союзу.

ПІДПОЛЬНА БОРОТЬБА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, Чехословаччина, 4. червня. (Н.И.Т.) — В останньому часі словацький підпольний рух зріс до тої міри, що почав поважно загрожувати сьогоднішній Чехословацькій державі. В тій цілі місцеві словацькі власті звернулимся до центрального уряду в Празі з пропозицією створити один спільний фронт для поборювання цего підпілля. В дні 11-го червня мають початися спільні наради чеських і словацьких міністрів, метою яких буде нормалізація відносин між двома народами та боротьба зі словацьким підпіллям. Стверджується, що найповажнішою проблемою країни є сьогодні словацький визвольний рух, яким мав би керувати бувший словацький міністер ракордонних справ в уряді повішеного недавно д-ра Тіса, Фердинанд Дурканський, що втік до Італії і звідтіль тепер кожного дня говорить до Словаччини по радіо.

БРИТАНСЬКИЙ УРЯД ВІДКИНУВ СОВЄТСЬКИЙ ПРОТЕСТ В СПРАВІ СКИТАЛЬНИКІВ.

Лондон, 5. червня. — Британський уряд відкинув сьогодні формально советський протест проти набирання на роботу в Англії скитальників з таборів в Німеччині і Австрії. В своєму протесті, внесеному до британського уряду на початку минулого місяця, подібно як теж до французького уряду, большевики протестували проти набирання до праці в цих країнах українців і балтійців. Британський уряд відкинув протест заявляючи, що ці українці і балтійці, які переїхали до Англії не були советськими громадянами перед 1. вересня 1939 і тим самим до них не відноситься советсько-британський договір про репатріяцію. При цій нагоді Британія пригадує, що з її зони Німеччини і Австрії репатрійовано до Советського Союзу понад мільйон осіб.

ТРАГЕДІЯ СОВЄТСЬКИХ СКИТАЛЬНИКІВ.

МАСОВІ САМОГУБСТВА ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ ВИДАЧІ БОЛЬШЕВИКАМ. БРИТАНЦІ СТРІЛЯЮТЬ В ТИХ, ЩО НАМАГАЮТЬСЯ ВТІКАТИ.

Рим, 5. червня. — У звязку з дебатами над справою примусової репатріяції советських скитальників з Італії в британському парляменті, італійська преса подає сьогодні деякі подробиці з цеї жахливої трагедії безборонних людей. У Ялті большевики добилися того, що їм пообіцяно видачу всіх советських громадян, яких зловиться в німецьких уніформах. Найбільша кількість з них була інтернована в Італії, головно в таборі в Ріміні. При евакуації цього табору почали шукати за советськими громадянами та відділювати їх від інших. Тоді теж рознеслася вістка, що їх мають видавати большевикам і люди почали поповняти самогубства, підрізуючи собі жили і вішаючись, хоча їм говорили, що повезуть до Шкоції. В половині травня відділено 182 здогадних советських громадян, завезено до Річчіоне та всаджено до потягу. Зі страху, що їх відправлять до Советського Союзу, вони збунтувалися, але їх змасакрувала британська сторожа. Всіх разом з убитими і раненими навантажено на тягарові авта та вислано в підвнічному напрямку. В Болонії до них долучено ще інших 65 советських громадян, яких депортовано до Соввєтського Союзу з одного американського табору в Піса. Тут депортовані знова почали бунт, але теж з подібним вислідом: їх змасакрувала сторожа. Між скитальниками мало бути усіх понад 70 осіб вбитих і ранених. Потяг переїхав до Австрії і там його зупинили американські власті вже на советському кордоні. Що дальше сталося — невідомо.

Ню Йорк, 6. червня. — Вчера американський Комітет Оборони Скитальників звернувся з апелем в обороні 200 советських скитальників, яких примусово висилається з Італії до Советського Союзу. Советські скитальники, перед загрозою видачі большевикам, масово поповнюють самогубство, вішаючись і підрізуючи собі жили. Тих, що пробували втікати з транспорту, постріляли британські сторожі. В апелі говориться: „В цій хвилині відграється жахлива драма. Ми апелюємо до всіх демократичних сил в Европі і Америці, щоб піднеслися проти несправедливости та припинили той кривавий масовий злочин, що його поповнюється на тих безпомічних советських втікачах, які не бажають вертатися до своєї советської „батьківщини" ".

МАРШАЛ ВЗИВАЄ ЕВРОПУ ДО ЄДНОСТИ

Кембридж, Масс., 5 червня. — Секретар стейту ген. Маршал, приймаючи почесний диплом з Гарвардського університету, виголосив сьогодні важливу промову на тему американської допомоги европейським країнам. Секретар стейту піддержує під цим оглядом програму президента Трумана та вважає, що хвора економія Европи може бути вилікувана тільки суцільною континентальною програмою, а не принагідними відірваними частинами. Маршал заявив, що Злучені держави допоможуть Европі, але европейські країни самі повинні прийняти якусь спільну програму. Проте, американської допомоги не дістане жодна країна, уряд, партія, чи група, які намагаються недопускати до відбудови інших країн та шукають посередньої, чи безпосередньої власної користи з постійної людської нужди — заявив ген. Маршал. Виступ та заяву ген. Маршала прийнято з великим вдовіллям в Европі, головно у Франції та Англії, хоча там не уявляють собі ще як має виглядати ця спільна програма відбудови.

ПРОТИ-АМЕРИКАНСЬКА КАМПАНІЯ В МАДЯРЩИНІ.

Будапешт, 5 червня. — Кожного дня в Мадярщині відбуваються тепер сотні масових віч, на яких армія вишколених большевицьких аґітаторів підбурює народ проти західних демократичних країн, головно проти Злучених Держав Америки. При цій нагоді Америці не щадиться всілякої лайки, від „фашистів", „імперіялістів", „реакціонерів" і т. д. починаючи, а на „зрадниках" та „ґенґстерах" кінчаючи.

ПОЛІТИЧНЕ НАПРУЖЕННЯ В РУМУНІЇ.

Букарешт, 5 червня.—Внутрішньо-політичне положення в Румунії є докраю напружене та опозиція проти існуючого про-комуністичного уряду зростає з кожним днем. У звязку з цим заступник премієра та міністер закордонних справ Г. Татареску звернувся до „всіх урядових партій" зі закликом, щоби простудіювали запропонованих ним 15 пунктів плану „зміни внутрішньої й закордонної політики" Румунії.

МАДЯРЩИНА ВІДКЛИКАЄ ВСІХ ДИПЛОМАТІВ.

Будапешт, 5 червня (ЮП). — Міністерство закордонних справ повідомило, що всі мадярські дипломатичні представники закордоном будуть відкликані до Будапешту, з метою скласти звідомлення новому урядові. Рівночасно повідомлено, що теперішній амбасадор в Москві, Юліюс Шексує, буде іменований новим міністром закордонних справ.

ДІМІТРОВ ПРОТИ ПОЛІТИКИ ТРУМАНА

Лондон, 5 червня (ЮП). — В рямках загальної большевицької акції проти Америки виступив болгарський комуністичний премієр Дімітров. Згідно з повідомленням московського радіо він мав завявити, що політики президента Трумана на Балканах „не можна вважати за скріплення мира і демократії".

ВІДЛОЖЕНО КОНФЕРЕНЦІЮ В СПРАВІ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ

Лондон, 5 червня. — Міністерство закордонних справ повідомило про відложення конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох потуг в справі італійських колоній. Конференцію відложено тому, бо советський уряд спротивився дебатувати над цею справою перед ратифікацією італійського мирового договору.

АМЕРИКА ЗВІЛЬНЯЄ ВСІХ ВОЄННО-ПОЛОНЕНИХ.

Франкфурт над Майном, 5 червня (АП). — Европейське командування Американської Армії сьогодні повідомило, що до 30-го червня будуть звільнені останні ще 5,308 німецьких воєнно-полонених, що є в руках американців на европейському коніненті. Америка буде перша між союзниками, що звільнить всіх европейських воєнно-полонених.

ЩЕ ОДИН КАНДИДАТ НА ЕСПАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

Мадрид, 5 червня.—З еспанських монархістичних джерел сьогодні повідомили, що генерал Франко під час свого недавного побуту в Барселоні конферував з одним карлістським принцом, „Карльос VIII", якого задумує видвигнути кандидатом на еспанського короля в противагу Дон Хуанові.

ІДЕН І БЕВИН ДІСТАЛИ "БОМБОВІ ЛИСТИ"

Лондон, 5 червня. — Британська пошта доручила дальшим кільком визначним державним бумаж „бомбові листи", вислані з Італії, як здогадуються, жидівськими терористами. Цю небезпечну „пошту" одержали між іншими Іден і Бевин, бувший і теперішній міністри закордонних справ. Нещасливих випадків не було. Іден думав собі, що це якийсь „обіжник" і носив небезпечного листа цілу добу при собі. Згадані листи мають розривний порошок, що при відкриті листа вибухає і може спричинити поранення, а то і смерть.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число в понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОБНИЙ КАМІНЬ!

Події в Угорщині набрали світового значення, а коли іде про Злучені Держави, то стали пробним каменем для проголошеної ними Доктрини Трумана, зверненої в першу чергу проти дальшої советської експанзії. Як відомо, Злучені Держави проголосили, що мусить скінчитися дальша агресія Совєтів, навіть як вона проявляється у „мирних" формах, та запевнили світ, що подбають, щоб так було.

Нема сумніву, що коли проголошувано Доктрину Трумана, то уряд мав уже перед очима те, що сталося зі советською інфільтрацією в Польщі, Румунії, Болгарії чи Югославії, а теж знав, що може статись кожної хвилини з Угорщиною, Австрією, чи Італією, залишаючи вже на боці таку державу, як Чехословаччина, що хоч розрекламовує свою „самостійність", а властиво не є теж нічим іншим, а тільки сателітом Москви.

Тепер сталось це, що Вашинґтон передбачував і перед чим остерігав Совєти. Влада в Угорщині перейшла в руки комуністичної горстки завдяки махінаціям совєтського, воєнного окупанта. Тим самим країна опинилася фактично під владою Кремля і то в такий спосіб, що на зверх може навіть виглядати „законним". Що це сталося ні по закону, ні по волі подавляючої більшости населення країни, вияснятн не треба, коли брати під увагу, що Угорщина завалена совєтським окупантським військом. Цілий світ це знає, як і знає це американський уряд. Тому саме таке тепер важне, яка буде реакція, а властиво, що зробить Вашинґтон. Бо ж немає в нікого найменшого сумніву, що те, що зробили Совєти в Угорщині, противиться Доктрині Трумана.

Не входимо ближче в різні можливости порахунку зі Совєтами за їх чергову агресію. Зокрема сумніваємось, чи вийшло б щось путнього з пропозиції сенатора Артура Г. Ванденберґа, щоб судити Совєти за це діло в Обєднаних Державах. СССР так обезпечив себе в Обєднаних Державах своїм ветом, що ледви, чи можна б йому цею дорогою щось зробити. Таким судом можна б хіба тільки завдати Совєтам моральний удар, але вони таких ударів не дуже бояться. Тому Злученим Державам треба б таки рішитись на щось серіозніше, бо інакше провалиться ціла Доктрина Трумана вже на самому початку свого існування. Як би так сталось, то потерпів би престіж Злучених Держав у цілому світі, зокрема поділало б це не добре на ці „вільні народи", про які згадує Доктрина Трумана, що їх візьме в оборону, якщо вони будуть загрожені „узброєними меншинами" або „зовнішнім натиском". Тепер теж виявиться, до кого властиво відноситься задумана Доктриною Трумана оборона „вільних народів" і яка є справжня можливість такої оборони збоку Злучених Держав. Це є дуже серіозний момент і те, що буде рішене у Вашинґтоні в справі Угорщини, матиме куди ширше і важніше значення. Воно теж може дати надію поневоленим Совєтами народам на зміну на краще у ближчій чи дальшій будуччині при допомозі Злучених Держав, або лишить їх на власні сили і власну долю.

Індія на шляху до незалежности

В азійськім субконтиненті, звісім у світі під назвою Британської Індії, сталася в понеділок 2. червня 1947 р. важлива історична подія. В тому самому часі, хоч з датою 3. червня (з'огляду на інше числення часу) цю подію проголосив британський премієр Атлі в англійському парляменті в Лондоні. а це, що Індія переміняється в автономну країну, яка буде згідно з вислідом голосовання поділена на дві держави або й більше, які до червня 1948 р. дістануть повну незалежність, стаючи домініями, такими як Канада чи Австралія. Це все сталося на підставі обіцянки британського уряду, проголошеної в лютім біжучого року.

Взаємозалежність подій в світі, що, як кажуть, становить одну цілість, заставляє тепер цей світ добре застановитись над тим, що станеться далі з Індією. Саме Індія, тобто Британська Індія, була одною з найболючіших проблем Британської Імперії, а з цим теж і світового миру. Коли в листопаді 1946 відбувалося науково-політичне форум за старанням видавництва Геральд-Трибюн у Ню Йорку, прибули на це форум представники двох індійських націй: гіндусів та магометан. Ці — мимоходом кажучи — релігійні нації ведуть між собою політичний спір і водночас домагаються повної незалежности від Великої Британії. Боротьбу за незалежність Індії розславив по цілому світі Могатмас Ґанді, якого імя стало символом своєрідної, індійської боротьби. Саме тому, що Ґанді став речником подавляючої більшости населення Індії, світ мало звертав увагу на те, що Індія не є національним монолітом, а обіймає три нації: гіндусів, магометан і сіхів. Цих останніх є в Індії найменше (всього около 5 мільйонів душ) і вони живуть в суміш з магометанами. Вони не видвигають національно-територіяльного питання й тому вони мало знані поза границями Індії.

Тому, що гіндуси найчисленніші, вони обняли провід в боротьбі за незалежність, створивши загально - гіндуський Конгрес, про який звичайно пишуть, що він є організацією Націоналістичної Партії, з осідком в Делгі. На чолі Конгресу стоїть Джавагарлал Негру, а духовим провідником є Могатмас Ґанді. Ґанді не годився на ніякий поділ Індії і проголошення самостійности Індії з можливо двома державами прийшло проти волі Ґандія.

Друга нація в Індії, це магометани. Вони створили свою Загально - Індійську Музулманську Лігу, боролися з одного боку за свободу від британського панування, а з другого боку проти залежности від гіндуської Націоналістичної Партії.

Іменем британського короля проголосив у місті Ню Делгі, в Індії, британський віцекороль, лорд Мавнтбетен, заяву, що Британія зречеться влади в Індії до 1. червня 1948 р., одначе заки це станеться, Індія дістане автономію на лад британських доміній, щоб могла наладнати свої справи. Бажанням Британії було, щоб Індія була обєднана. Одначе тому, що обєднання хоче більшість населення, яке зараховує себе до окремої нації, ця нація могла б тримати інші нації під своєю контролею без їхньої згоди. Тому нема іншої ради, як дозволити обом головним націям виявити окремо свою волю. Загально-Гіндуський Конгрес вже давніше скликав свої Конституційні Збори і тепер зайнятий складанням конституції. Загально-Індійська Музілманська Ліга ще не мала свого Конституційного Зібрання й тому вона виявить свою волю пізніше. Віцекороль заявив, що він передасть владу одному або двом урядам, які створяться в теперішній Індії.

Коли б прийшло до поділу Індії на дві держави, тоді одною з них буде Гіндустан (Край Гіндусів), а другою Пакістан (Край Музулманів). При нагоді проголошення такого поділу віцекороль оприлюднив теж правильник, як мають поодинокі округи голосувати, щоб виявити свою волю, до котрої держави вони хочуть належати.

Після проголошення повної свободи для Індії виголосили заяви іменем своїх націй: Пандіт Джавагарлал Негру іменем гіндусів; Могамет Алі Джінна іменем музулманів, Салдар Балдев Сінґ, іменем сіхів. Усі вони заявили, що вони не мають причини до радости, одначе нема іншого виходу з важкого положення і вони приймають представлення британського уряду. Джінна заявив, що Музулманська Ліга скликає Конституційне Зібрання на понеділок 9. червня, коли то западе рішення, чи лучитися з гіндусами чи творити окрему державу.

На випадок поділу Індії, держава Гіндустан обіймала б понад 220,000,000 населення, Пакістан обіймав би понад 60,000,000 музулманського населення, а крім цього є ще монархічні князівства з населенням 95,000,000 людей, які мали б злучитись з Гіндустаном або Пакістаном, або створити окрему державу. Про державу сіхів не сказано нічого, хоч у минувшині існувала сильна держава сіхів під династією Сінґів. Який не був би поділ, то повставші нові державй стали б таки бритійськими домініями.

Коли в англійськім парляменті проголошено наладнання справ у Британській Індії, провідник опозиції, лорд Чорчил, склав побажання премієрові Атлі серед бурливих оплесків цілого парляменту. Це був найзамітніший знак, як розуміє Англія проголошення свободи Індії.

Творчий геній української душі

Спостерігаючи життя українського народу на батьківщині і розпорошеного по широкому світі, слідкуючи за його працею і боротьбою приходиться до твердого переконання, що цей народ, незалежно від часу, простору і обставин, є таки справді геніяльний в своїй творчості. Його творчій геній проявляється в найкращих формах духової культури.

В Україні кажуть: кинь каменем в собаку і потрапиш в поета. Бо справді, навряд чи є другий такий народ в світі, що виявляв би таку масову схильність до поетичної творчости, як це спостерігається між українцями. Від геніяльної поезії Шевченка, Франка, Лесі Українки і т. д. починаючи, а кінчаючи на цьому парубку, що попавши в армію поетично виливав свою тугу в листі до дівчини, згадуючи „минуле тепле літо, як то було межи нами нераз розмаїто", все, що живе, народилось, чи має будьякий звязок з Україною, пробує творити поезію. Це саме в інших ділянках духової культури, головно в театрі та мистецтві взагалі. Серед українського народу творять не тільки генії-одиниці, але творить ввесь народ. Українська народня творчість чи не найбагатша в світі.

Історія українського народу та його творчість за останніх тридцять років большевицького лихоліття є чи не найбільш вимовним доказом творчого генія української душі. І цікаво, що власне свою культурну творчість український нарід використовує насамперед як зброю за свої права і свою свободу. І аж тоді, як ця духова зброя не дає бажаного успіху в боротьбі з варварським ворогом, тоді українці з кожночасної конечности, крім „боротьби образами" починають її вести теж „обрізами" — як це висловив колись чи не „сам" Сталін, навязуючи до участи українських письменників в підпольній проти-большевицькій бортьбі. („Обріз" — кріс з втятою (обрізаною) рурою, що робиться з підпольно - практичних міркувань). Большевики вже 30 років „вичищують" українського духа з української культури, як і українців пробують „вичистити" з України, і все намарно. Убють сотню, а тимчасом доскочить дві інші. „Засудять" і знищать десять творів, а тимчасом повстане два десятки нових, в яких якнебудь „протаскано" український націоналізм. Творчої української душі тобі не вбити, Йосифе — писала перед роком теж одна американська газета, друкуючи рівночасно рисунок, на якому представлено озвірілого Сталіна, що стріляє з револьвера в привид маєстатичного духа України.

Сьогодні ми є свідками дальшого небуденного вияву творчого генія української душі. Для прикладу взяти б наших братів на скитанні в Европі. Усім відомі ці невідрадні обставини, які їх заставили покинути рідну землю та серед яких вони опинились на чужині. Протягом коротких двох років цей творчий геній української душі доказав справжнього чуда, тим більше, що серед руїн і знищення, в найбільшій нужді і злиднях щоденного життя. В західній Европі залишилось біля 300,000 українців і цих триста тисяч створили справжню духову імперію, що проявилась однаково, як в організаційних формах так і конкретній духово-культурній творчості.

В Німеччині створено Центральне Представництво Української Іміграції з чисельними відділами, що охоплюють всі ділянки суспільного життя. Представництво має свої обласні, повітові і таборові експозитури, що виконують працю на місцях. Все зорганізоване, все охоплене, все робиться. Зорганізовано шкільництво в усіх можливих його видах і степенях, зорганізовано церковне життя, господарство, працю, пресу, молодь і т. д., і т. д., штовхаючи це все з небувалим розгоном на шлях творчої праці. На чужій землі відносно мала горстка безправних, голодних і переслідуваних українців протягом найкоротшого часу створила наче свою державу і сьогодні вже може виказатися такими успіхами і такою роботою, якої їй могла б позавидувати навіть не одна державна нація. Вільна Академія Наук, пять університетів і 28 гімназій, понад 100 початкових шкіл та велика кількість найрізноманітніших курсів, організації письменників і журналістів, велика кількість хорів і театральних груп, в цьому кілька репрезентативних, що були б прикрасою найкращих столичних сцен, безліч найрізноманітніших в и д а н ь, імпрез, театральних і мистецьких вистав і т. д., це все не тільки н е з а п е р е ч н і докази творчого генія української душі, але й безприкладної життєвої сили українського народу взагалі. Статистику з творчої праці українських скитальників читається як казку з тисяч і одної ночі. Прямо вірити не хочеться, щоби тристатисячна маса наших „Іванів без дому і без долі" могла доказати таких чудес. А проте, це найбільш реальна дійсність. Перегляньте їхні часописі і видання, від глибоких наукових і високих художніх творів починаючи, а на доривочній сатирі кінчаючи, ви завжди зустрінетесь не тільки з глибокою думкою і майстерною формою, але з цих творів повіє на вас такою життєвою силою, такою енергією і творчим запалом, що ваша грудь сама розширюється радістю і ваше серце кріпшає вірою в ясне майбутнє того народу, до якого ці творці належать. Наші брати в Европі є живим запереченням старого прислівя, що „голодній кумі хліб на умі". Навпаки, вони є найбільш переконливим доказом, що людина справді живе не тільки хлібом, що серед голоду, холоду і нужди і переслідувань можна творити цінності, які своєю вартістю далеко перевищають всі матеріяльні добра, бо вони вічні.

Чужинці, які ще вчера, можливо, і не чули, або мали тільки дуже неясне і поплутане поняття про українців, вони після першої зустрічі з ними не находять слів признання для української людини та його життєвої і творчої сили. Ті, що в своїй непоінформованості ще вчера готові були долучити й свою каменюку до граду большевицької брехні та наклепів на наших братів в Европі, часто після першої зустрічі з ними простягають їм свою руку та радіють, що можуть їх назвати своїми приятелями. Вони ще вчера не хотіли визнати слова „українець", але вони вимовляють його з пошаною, пізнавши його. Творчій геній української душі здобуває перемоги, яких ніколи не може здобути жодна армія і жодна інша зброя в світі. В цьому і запорука української майбутности.

Український нарід росте духом і кріпшає мязнями. Він не тільки двигнувся зі своєї історичної руїни, але й вступив та йде сто-милевими кроками шляхом, який може довести тільки до перемоги. Чим більше перешкод і терня на цьому шляху, тим більша і славніша буде перемога.

Закликом: „Відкрийте повіки, відкрийте серця..." — починав колись один український журналіст опис своєї поїздки по Холмщині. Якщо вам сумно на душі, якщо у ваше серце закрадається зневіра в майбутнє українського народу, ви відкрийте ваші повіки на цей нарід і відкрийте ваші серця для нього. Тоді віра і завзяття заблиснуть у ваших очах, а ваша голова піднесеться з гордости, що у ваших жилах пливе українська кров.

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I.

НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

47)

Ірина Андріївна.

Днів десяток перед тим пані Святольдич - Ставрович з сином прибули до богоспасаємої столиці фармерських провінцій. Мали з собою сорок шість долярів гроша, інакше в Канаду їх не впустили б. Син зобовязався літом працювати на фармах, мусів інакше мати півтисячі долярів на себе. З еміграційного відділу на Сієнарській стації його не похочували навіть пустити. Відпрохався на кілька днів. Чей же мусів влаштувати матір у чужому, великому місті.

Річи залишили на стації. Перші дві ночи спали у готелі. Днем їздили по місті трамваєм і ходили пішо у пошуках відповідної кватири. Траплялися чисті кімнати, так господарі не подобалися, — якісь похмурі, дивляться з підчола. Ніщо собі господарі — кімнати запущені. Доми старі, певно і нечисть водилася. Або при рухливій вулиці, — вічний гамір, свист, гуркіт авт, трамваїв. Аж коло червоної ріки у затишній вулиці знайшли чисту кімнату з невеликою кухнею при ній. І господиня, якась вдова, чи покинена чоловіком, миловидна, проста жінка, показалася симпатичною. Дімок о д н о п о в ерховий, не треба вічно чистити сходи. У господині двоє дітей, — дівчина років десять і хлопчик, років сім-вісім. Господиня не держала квартирантів. Мужчин, зрештою, й не хотіла, з уваги на сусідські язики, жінки чи дівчата не так то трапляються. Господиня рада була поважній квартиранці... Трудно здибати щось краще, і тут Ірина Андріївна розташувалася.

Обставили кімнату, до своїх річей дещо прикупили. Зложили візиту українським організаціям, редакціям. Прийняли їх не надто прихильно! Тут, мовляв, кожний інтелігент, хоча б з високою освітою, мусить працювати чорноробом. Члени організацій — самі у більшости на допомозі державній сиділи. Але пропонували, — може пані схочуть в зимі рідну школу і музику вчити — дадуть 25-30 долярів місячно!... До зимових місяців можна на підміських фармах поденщиною заробляти. Садити бульбу, огородину, сапати, полоти, а під осінь копати бульбу... Можна наносити собі на цілу зиму їсти!...

Зажурилася Ірина Андріївна. як довго без роботи дармувати, проїдати готовий гріш?... Син вмовляв не клопотатися... Відпічне, купить машину до шиття. Сама собі стане розпорядницею. Обізнається з містом, з людьми. Люди з роботою зголосяться до неї сами. І мусів мамі приобіцяти, що роботи у інших шукати не піде. Як що й проживе за літо соток дві долярів, біда невелика. Він в осені поповнить. Він мужчина, і попитає за роботою, колиб не дав праці той невідомий пан Ставрович, що йому афідавіт підписав.

У четвер мати виправила сина у дальшу дорогу. Боліла, плакала серцем, та... Назверх видавалася спокійною, жартувала, підохочувала сина. Це вперше вони надовго розлучалися, відколи син вродився. Син тимбільше не хотів матір засмучувати. Бадьорий, веселий, — глибоко заховав у собі непевність і острах перед невідомим майбутнім. Прохав маму не турбуватися, запевняв, що писатиме щотижня...

Поїхав син з півсоткою за душею. Більше ніяк не схотів взяти. Як син через вікно вагону, здалеку махнув їй рукою на прощання, матері аж тоді покотилися сльози з очей. Поїхав син, її одинока дитина!... Довгі місяці проминуть, поки поверне до неї... Коби хоч все гаразд обійшлося! Тут інакші умови праці, — трактори, косарки, двохмашинові плуги, необхідно вміти четвернею коней орудувати... А він пари запряжити не вміє, фізичної праці не знає... Нещастя раз-два може статися!... Він смілий, необережний, не знати, які то роботодавці йому притрапляться;...

Сумно зітхаючи, мати прийшла на кватирю. Замкнулася в кімнаті, бажала на самоті переболіти, передумати... Ніч проплакала потиху, своє попереднє життя пригадуючи. Надто бо жорстоко била її доля!.... Тепер бє її сина!... Йому, нащадкові воєвод і боярів, нащадкові полковників козацьких, синові полковника гвардії, — довелося йти у найми! Діди-прадіди десятками тисяч людей керували, вели їх на смерть в боях з ворогами за волю й долю власного народу, гинули самі в боротьбі. Згинув у боротьбі за нарід і Україну його батько... І ось яку долю нащадкові й синові вибороли! Нащадкові останньому, одинокому представникові трохи не тисячлітнього роду... скитайся по чужих краях, йди у найми до людей, що й не знають може про себе — хто вони, що вони! Адже виїздила на американський континент селянська біднота...

Дивилася у провідник і на годинник. Думала, що її син у цей саме час приїхав таку й таку стацію. Шукала тої стації на мапі, міряла очима, який ще простір до місця призначення синові доведеться проїхати... Ще пятьдесять миль, тридцять, десять!... Заснула втомлена, як сонце підкочувалося під південь, а син її, по її обчисленням, вже переговорював з роботодавцем, тим невідомим добродієм Ставровичем. Дальня рідня якась! Щоб хоч той добродій вирозумілою людиною вдався. Чи тут і Ставровичі від маси української щоб то не відмінні? Не повинно! Цеж старе назвище українське! Не багато носіїв його зісталося на світі. Вона до виїзду з Австрії думала, що двоє лише, — вона з сином. А може це змінене назвище?... Може й не українець, хто знає?... Що на американському континенті надто багато людей міняє свої назвища — Ірина Андріївна знала. (Далі буде

Українська преса на скитанні в Европі

Преса належить до одної з найкраще розбудованих ділянок суспільного життя українських скитальників в Европі. Крім цілого ряду періодичних газет, друкується теж багато всіляких неперіодичних видань. Високу вартість мають більші тижневики та літературні журнали. На фотографії деякі з них.

Як на Україні уряджується голод?

Майже три сторінки, з чотирох „Правди" з 13. IV. присвячено питанню про те, як видусити найбільше збіжжа цього року з України. Це число головного московського імперіялізму містить передову затитуловану „До швидкого піднесення сільського господарства України" та лист колхозників, робітників МТС, совхозів і спеціялістів сільського господарства Української ССР до дорогого, навіть дуже, вожда Іосифа Віссаріоновіча. Стаття й лист майже тотожні навіть вокремих виразах, бо писані звичайно з спільного жерела. Поза спільними заялозеними дурничками про „врятовання України від фашистітвського поневолення", шляхом відновлення вікового московського поневолення України, містить стаття більш каяття, а „лист" складається на девять десятих частин з „зобовязань". Трохи запізненими, треба додати, бо Україна їх „перебрала" по „сибіряках, калінинцях, саратовцях, кубанцях та інших патріотах соціялістичної батьківщини". Довідуємося далі, що „завдяки допомозі великого московського народу і самого товариша Сталіна", кінь би з цього сміявся, в минулім році було відновлено засівну площу на 82%, а зокрема збіжеву на 90%. Довдуємося також, що „посуха в минулім році була гірша ніж в 1921, і не зважаючи на це колхози зібрали торік значно більше збіжжа ніж одноосібняки в 1921..." Багато це не є коли згадати, що в тім році бились ще геройські українські повстанці проти московської навали. Про те, що шкоди заподіяні посухою московський уряд перебільшує нарочито щоб заховати люди грабовання українського селянства та заманіфестувати добродійства колхозного ладу, свідчить повідомлення, що „сотки передовиків сільського господарства осягли торік великих урожаїв та були відзначені орденами і медалями". Але як люто витиснув московський уряд торік збіжже з українського селянина, можна бачити з того, що колхозники не мали цього року визначеного насіння і сіяли в багатьох місцевостях України те, що мали. „Пленум ЦК ВКП (б) зазначив особливо недозволеність заступлення засіву такої цінної поживної культури, як літня пшениця, менше цінними годівельними культурами. Загально-державні інтереси вимагають, щоб родючі українські чорноземні грунти використовувалось для постачання збіжжа найвищої якости. Тим часом засіви літньої пшениці значно зменшились. Партійні, советські і сільсько-господарські органи України повинні в найкоротший речинець зліквідувати зменшення збору літньої пшениці..." На людській мові це значить, здихай з голоду, але постачай пшеницю годувати військо й бюрократію на славу московського імперіялізму. Як бачимо українські колхозники бороняться проти цього сіючи гречку, жито, бараболю та інші засоби поживи, на які Москва менше ласа. Іншим московським злочином є примушувати українське селянство сіяти кок-сагіз замісць збіжжа, але селяни мусять голодувати, щоб армія московських імперіялістів мама канчук та не залежала під цим оглядом від її противників. Дуже характеристичним є той факт, що жито, якого на Україні перед большевицьким пануванням сіялося завжди багато, в сучаснім пляні засіву взагалі не фігурує. Його мусить населення України купувати за десятикратну ціну від уряду, бо на білий хліб звичайно грошей не вистарчає. Дуже повчальними є й „зобовязання", які „управнюють" московських посіпак здирати з українського селянства й останнє, коли вони їх виконати не зможуть. Значні кількисні різниці в цих „зобовязаннях" вказують на те, що переважній частині колхозів бракує всього того, що при централізованій господарці та кріпацькім ладі по колхозах був би „зобовязаний" постачати уряд, штучних погноїв, хліборобських машин, насіння і т. і. не кажучи вже про худобу пожерту в часі війни армією. Якихсь пять десятків районів України „зобовязались" зібрати з гектару 100—120 пудів, решта лише не менше 70 пуд. Окремі колхози „зобовязались" зібрати по 150—180 пуд. Окремі бригади з особливо лютими погоничами мають ніби зібрати навіть 180—210 пуд. з гект. зимової пшениці. Що до літньої пшениці, то лише два десятки районів мали б зібрати 80 до 100 пуд. з гек., решта не менше 60 пуд. Відповідно зменшено „зобовязання" і для окремих колхозів та бригадних погоничів. Не минуло лихо „зобовязань" і цукрові бураки, просо, кукурузу, соняшник та фатальний кок-сагіз. Буде знов і худоба жерти людей на Україні. Не зважаючи на те, що збіжжа не вистарчить очевидно й для самих колхозників, „зобовязались" вони вигодувати в 1947 р. на 15.6% більше коней, на 31% — великої рогатої худоби, на 39% — кіз і овець, ітричі більше свиней, від яких самі колхозники й хвоста не побачать. Оскільки більше партійно-комсомольських галапасів мають вони вигодувати, не зазначено.

М. Д.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

На поміч скитальцям.

Члени Братства св. О. Николая, від. 5 У. Н. Союзу в Асторії, рішили оподаткувати себе впродовж року по одному доляру місячно в користь українських скитальців в Европі. Так зібрано досі $80, які вислано до Зл. У. А. Д. Комітету в Филаделфії.

Зложили по $10: М. Заровенний, А. Климишин; Й. Кунька $6; І. Кубарик $4; по $3: М. Левицький, М. Ґалян, Г. Василюк, С. Кривень, І. Сидор, Г. Сененко, П. Гаврилець, Анна Бурдиґа, В. Старановський, П. Лесько, П. Гарлов, С. Антонишин; по $2: М. Табака, О. Мартин; по $1: М. Петрина, М. Доморецький, М. Борух, А. Паламар, М. Довґело, Л. Литвин, о. П. Середа, С. Дацишин.

П. Барнич, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Великодна писанка для скитальників.

По громадах, котрі збираються при парафії св. О. Николая в Пасейку, зібрано $173. Гроші розділено по рівній частині до двох Комітетів; до Католицького Зап. Комітету в Стемфорд $86.50 і до Злученого У. А. Д. Комітету в Филаделфії $86.50. Зложили по $10: о. Й. Шмондюк, В. Матвіяс, Е. Ковальський, В. Грубець; Н. Н. $9; по $5. П. Яциняк, М. Клипка, О. Комар, М Ганьошин, М. Яблонський, Т. Йилогорський, В. Мельничук, С. Грубець, Г. Кідонь, Й. Молодович, О. Сименович, В. Юрків; С. Цімко $4; по $3: І. Шофран, М. Ратушний; по $2: Г. Маїк, С. Винярський, С. Ключник, П. Молодович, Ф. Ретьква, М. Голубко, М. Спазіяно, М. Бурнас, С. Сусавський, М. Попович мол., П. Шарга, П. Ребинський, О. Кінайлюк, В. Мечник, І. Маґура, М. Криловська, Е. Федчишин; по $1: М. Нога, О. Дуткевич, Д. Ванько, Е. Волошин, Т. Урбан, В. Ядловський, М. Матійчук, І. Куруць, П. Фортуна, А. Пара, М. Попович, С. Мудрик, Т. Мельник, М. Комар, І. Ковальчук, І. Урбан, Л. Кідонь, А. Бульвін, А. Ліщак, М. Кінайлюк.

В імени наших братів і сестер, ми нижче підписані складаємо щиру подяку всім жертводавцям за їх щедрі жертви і любов до свого народу.

ЗА КОМІТЕТ:

Евген Ковальський, Володимир Юрків, Гавриїл Кідонь.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

На скитальників з родинного ювілею.

В неділю обходили наші громадяни Іван і Павліна Павчаки ювілей свого вінчання. В кружку родини і знайомих при українській кат. парохії, якої вони є добрими парохіянами, як також і членами У. Н. Союзу. Прийняття відбулося в церковній галі. Отворив його п. П. Леськів відповідною промовою, складаючи побажання ювілятам. На заклик гр. О. Козака гості зложили дар на скитальників: Ювилляти Іван П. Павчак $10; Касіян $5; по $2: О. Козак, П. Шабатура, Ф. Пікула, І. Процай, о. П. Леськів, В. Рефцьо; по $1: І. Шміґановський, І. Козак, І. Щерба, К. Кузів, П. Федорців, Е. Федорців, о. Тоні, П. Гавриш, Чайковський, П. Ірха; дрібними 50 ц. — Разом $37.50.

Олекса Козак.

ГАМТРАМК, МІШ.

З пращального вечірка на допомогу Укр. Кон. Комітетові.

Дня 29. березня Відділи Укр. Золотого Хреста 34 з Гамтремк і від 143 з Дідройту влаштували прощальний вечір для Галини Зейкан, що перебула в нашій місцевосці кілька тижнів. Своїми палкими промовами вона збудила багато наших громадян зі сну.

По вечері предсідниця з Відділу 34, А. Зола, вручила Галині Зейкан малий дарунок та попрощала її в імені організації.

При тому не забуто за Укр. Кон. Комітет і з цеї нагоди передано $37 на руки місцевої Філії.

М. Машталер, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

З родинного ювілею на скиталньиків.

Дня 1. червня влаштували діти „несподіванку" громадянам Ониськові й Марії Дзера з нагоди 50-ліття їхнього подружого життя. Старенькі Ювиляти дуже раділи цей несподіванкою, під час якої п-ні Гулій по побажаннях від гостей Ювилятам згадала за українських скитальців. На допомогу скитальцям жертвували по $3: С. Гайзиик і Ф. Пембіль, а по $2: В. Реновець, С. Дзера, М. Дубас, Ю. Голинський, К. Гулій, Ц. Стек, М. Ярема, В. Ярема, Й. Ярема; по $1: І. Ярема, С. Дубей, Д. Симанюк, Стек, Ф. Матвійчук, П. Дурановська, Шиманський, М. Стек, М. Головка. Збірку вислано до Зл. УАДКомітету.

Й. Ярема.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

30. травня 1907 р.

НОВОВИБРАНІ УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ДО АВСТРІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

На підставі наспівших телеграм вибрано при виборах 14. травня у Галичині таких українських послів до австрійського парляменту: Курилович (округа Сянік-Лісько); о. Ст. Онишкевич (Самбір-Рудки); К. Трильовський (Коломия-Печеніжин); Яцко Остапчук (Тернопіль-Збараж); д-р Ол. Колесса (Теребовля-Чортків); М. Петрицький (Скалат-Гусятин). — На Буковині: Ілля Семака (округа Кіцмань); Антін Лукасевич (Заставне); Микола Василько (Путилів). При стислих виборах тиждень пізніше вибрані: о. Войнаровський (Коломия-Печеніжин); д-р Т. Окуневський і д-р В. Охримович (Борщів-Заліщики); В. Будзиновський (Бучач-Підгайці); о. Й. Фолис (Львів-повіт). Вислід з інших округ ще не поданий.

ВИСВЯЧЕННЯ ЄПИСКОПА ДЛЯ АМЕРИКИ.

За звідомленням „Діла", висвячення о. Сотера Ортинського на єпископа відбулося в церкві св. Юра у Львові. Чину посвячення довершив митропол. Шептицький і єпископи: Чехович та Хомишин у приявности лат. еп. Більчевского, Бандурского і вірменського еп. Теодоровича. При церемонії асистували теж світські люди, що тримали хліб і вино, як символ Тайни Евхаристії. Два золочені бохонці тримали директор Цеглинський і радник Ортинський. Дві золочені барилки з вином тримали радник Барвінський і Ревакович. По відправі відбувся в митрополичій палаті обід.

6. червня 1907 р.

УКРАЇНСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ КРУЖОК У НЮ ЙОРКУ.

На днях заложено в Ню Йорку „Український Драматичний Кружок". Його метою є розбуджувати національну свідомість і культуру через уладжування театральних вистав. До виділу товариства входять: А. Цурковський (голова), д-ка О. Бучацька (місто-голова), д. Білобрам (секретар), д-ка І. Кароль (Касієрка), І. Ганачівський (контролор).

ПИСЬМО З АМЕРИКИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ У ДУМІ.

Пише Сава Чарнецький у дописі з Норт Дакоти: Члени Української Читальні в Белфор, Н. Д., післали до Української Трудової Громади в російській Державній Думі на руки депутата о. Гриневича письмо, в якім радять, чого мають домагатися українські депутати. Сказано там м. ін.: „Домагайтеся найперше волі, опісля землі, а дальше рішуче автономії для поневоленої Неньки України". Під листом поміщено около 30 підписів членів Української Читальні в Белфор, Н. Д. Дописувач каже, що всі ті люди походять з російської України.

ЖАРТИ

Коли збожевлів би?

— Гриньку — каже один сусід до другого — чи ти думаєш, що я божевільний, коли часом я говорю самий до себе?

Гринько задумався якийсь час, неначе б шукав відповіди у своїй голові. Потім відповів:

— Ні, Федьку! Одначе ти збожеволів би, коли б ти міг слухати того, що ти говориш.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли змінаєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

Валя Петренко.

Справжнє облича большевиків

(Трагедія Дубенської тюрми).

Дня 14. червня 1941 року мене перевезли з Рівенської вязниці до Дубна. Там я опинилася в маленькій камері, де, крім мене, сиділо ще 7 жінок. Почалися випитування та розпитування.

Виявилося, що вони вже раніше знали, як я називаюся, і що мене скоро перевезуть до Дубна. За короткий час я пізнала всіх своїх нових товаришок недолі. Ніколи не забуду тих худих облич із палаючими очима, з мрією про волю. Було тут три польки — решта українки. Кожна з них по черзі оповідала про свою долю.

Перша була св. памяти бабуся 60 років із Полісся, яка скаржилася, що вона вже рік сидить, не кличуть її нікуди, а головне — не знає, за що. Жила вона собі сама в старій хатині, і раптом однієї ночі приїхали якісь військові люди і забрали її з собою, штовхаючи та бючи її по дорозі. Потім кинули в якусь темну яму, де перележала кілька днів без їжі. Далі, напівживу, дали поміж люди в тюрму, і так ото й досі.

— Скажіть, завіщо я мучуся, яж нікого не вбила, нічого не вкрала, — скаржилась бабуся і заливалась гіркими сльозами.

І справді, що могла завинити перед большевиками та старенька, неписьменна жінка, трудно догадатися...

Друга товаришка недолі була св. памяти Надя Орловська. Жила вона з чоловіком та кількамісячною дитиною біля Дубна — щаслива, молода, гарненька, жила безтурботно, аж прийшли в їхнє село большевики. На ординарну зачіпку якогось старшини, вона гостро зареагувала. За кілька днів після того її заарештували і повідомили її, що вона — „політично-неблагонадійний елемент" (що це значило, вона не дуже розуміла), однак потримавши трохи, випустили.

Але недовго довелось їй тішитися волею. Однієї ночі під їхню хату підіхала машина й забрала її з чоловіком і малою дитиною. Потім їх розділили: чоловіка в тюрму, а її з транспортом — у Казахстан. Жахливі речі оповідала вона про ту їзду. Діло було зимою, вона в легенькому плащику, бо нічого не дали більше з собою взяти... Як могла, пригортала до себе дитину, щоб не замерзла. Нарешті, доїхали до місця призначення. Примістили її в порожній землянці, холодній непривітній. Там вона мала „перевиховуватись" на большевицький лад.

Жах і безнадія охопили молоду жінку. А тут, як на те, ще й дитина захворіла. Від людей дізналася, що за сорок кілометрів звідти є лікар — можливо, допоміг би дитині. Вхопивши дитя на руки, подалась туди майже бігцем. Дитина спочатку дуже кричала, а згодом заснула, що дуже втішило молоду матір. Та... ненадовго. Несподівано дитя прокинулось, дуже закричало, кілька разів здригнулось і померло...

Важко переказати розпуку матері... Опустившись навколішки вона руками вигрібала ямку в замерзлій землі, і там поховала свій найдорожчий скарб...

Як довго все це тривало, бідна не могла пригадати. Отямившись, побачила, що вже темно і вона сама-одна в чистому полі. Одначе, повертати назад до порожньої, холодної землянки не було чого ... пішла навмання вперед.

Пізно ввечері добравшись до міста, голодна, напівзамерзла без грошей, вирішила піти на двірець. Там стояла, байдужа, під муром, задивилась на юрбу, що вешталась навколо, не зчулася, як до неї підійшов якийсь вояк. Злякавшися, кинулась була тікати, але він її затримав за руку:

— Не бійся, я — людина, — лагідно сказав.

Почав її розпитувати. Несвідомо відчувши до нього якесь довіря, розповідала йому нашвидку все. Тоді незнайомий, подумавши хвилинку, витяг із кишені всі гроші, які мав при собі і віддав її:

— Візьми, та якомога швидше тікай звідси.

І зник сперед її очей.

З тими грошима їй пощастило повернутись назад додому. Через її нужденний вигляд ніхто її в дорозі не чіпав.

Однак дома, недовго пощастило їй тішити своїх батьків. Чужинці донесли в НКВД, що Орловська повернулась додому. Тоді її знову заарештували, посадили в тюрму, і приписали їй, на обвинувачення, щось із десять параграфів одразу... А їй тільки 21-й рік од роду...

Була ще в тюрмі Оля (прізвища не памятаю). Також спід Дубна. Дівчина 18-ти років, була, видно, здорова, тепер — самий кістяк. Донька „куркуля" — не диво, заповзялися знищити...

Далі відзначалася (як я пізніше довідалась) комуністка Фрося Х. спід Луцька. Ця старалася про все доносити, що робилося та говорилося в нашій камері. Нераз діставалось нам за те, що Богу молилися.

Потім була ще полька Тереза Травтман із Дубна, 23-літня, яка собі склом, із вікна жили перерізала. На жаль, її врятували, щоб іще немало помучити... Далі — Стефа Кіларська з Судової Вишні. Висока, досить груба, щось 19-ти років. Недавно відсиділа мокрий „карняк" — по пояс у воді, і зовсім не могла тепер ходити — ноги відібрало. Та ще одна капітанова (прізвища не памятаю), літня жінка, років 45-50.

В цьому оточенні я пробула вісім днів. Десь четвертого дня встигла вже „карняк" одвідати — адже всього треба спробувати...

Не знаю чому, але до вязниці найшвидше доходять найсвіжіші вістки. Так і тоді було. Ще в мурах Рівенської тюрми всі чули про те, що ось-ось має вибухнути війна. А вже тут у Дубні, то говорити нема що. Підтверджували це факти. В тюрмі зафарбовували лямпи темносинім кольором, на прохід не виводили, а коли й пускали, то дуже строго поводилися. Збільшено при дверях варту, і взагалі відчувалось у всьому загострення. Та ще й слова одного з вартових, сказані таємниче нам на втіху, щоб ми не журилися — він нас перший визволить...

Все це охоплювало нас тривожним тремтінням і надією на щось інше, а може й на волю... Монотонність зникла. Під час перестукування з вязнями через стіни, також відчувався якийсь піднесений настрій, що запанував у всій вязниці. Та не так судила доля бідним вязням, як вони сподівалися.

Дня 22. червня в полудень пролетів над тюрмою літак зовсім низько, і сторожа почала на нього стріляти. Це вже була війна. Не зважаючи на те, нам ще дали їсти. Однак мусіли всі сидіти попід стінами, підібравши під себе ноги, і не рухатись.

24. червня — від самого рання тишина. Тільки час-від-часу брязкіт ключів і притишені кроки. О півдні дали нам зупу із зіпсованих легенів невідомого походження. Вечері нема. Я підлізла тихенько до вікна — хотіла бодай одним оком глянути, що там діється, коли враз двері без шуму відчинилися і в них стала постать типової советської „Марфуші" і люто заверещала — куди я лізу? Я чемно відповіла, що хочу трохи відчинити вікно, бо тут душно.

— Вернісь! Не смей! Будет вам севодня душна! — крикнула і гримнула дверима.

Що означали ті слова, я зрозуміла щойно пізніше. Вечері нам не дали, натомісць, як почало темніти, задзвонили на спання. Всі полягали, крім мене, бо я завжди мала час.

Не минуло й години після сигналу на спання, як почулися стріли внизу. (Наша камера була на першому поверсі, третя праворуч). Треба зазначити, що Дубенська вязниця була дуже велика, модерна, мала масу камер, які були вщерть заповнені людьми. Далі ще й ще постріли і страшні крики людей. Трудно було відразу зорієнтуватися — що це? Чи стріляють на подвірі, чи десь поза мурами. Але нараз я зрозуміла все: це розстрілювали вязнів.

Ще з оповідань мами я знала про звірячі дії большевиків які замордували батька й дядька за те, що були в армії Петлюри. Через те й мене мучили вже рік — мовляв, „насіння Петлюрівське треба геть із корінням винищити"). Може через те я й не злякалась, тільки почала запевняти всіх жінок, що це стріляють назовні, щоб сиділи тихо, бо можуть і до нас прийти... Всі повдягались і пятеро почали тихцем молитися, стоячи під стіною, а нас троє сиділо навпроти (ця Стефа, Тереза і я) і курили папіросу за папіросою, розмовляли цілком ніби спокійно, щоб не виникла паніка.

А постріли й несамовиті крики наближалися з кожною хвилиною до нас. Це була ніч, якої несила описати... Особливо вражали крики дітей, яких було внизу досить багато — тих криків не можна ніколи забути... Аж ось почули ми кроки на нашому поверсі... Перша камера... Крик та стріляння, друга... і — наша. Своєї черги нам довелося, від початку тієї трагедії, чекати години з півтори. Відчинилися двері і в камеру, з автоматом у руках, увійшов корпусовий, якого ми знали, а за ним миттю стала на дверях стіна голів з рушницями — загін чекістів... Гола невблаганність стояла перед нами, і ми розгубилися.

— Становись в угол! — прогримів голос старшого, — бистрей!

(Кінець буде).

AN EXPERT TASTES TEA

Photo Courtesy of Thomas J. Lipton Inc.

After looking at the dry tea leaves, smelling them and feeling them, a sample is brewed for six minutes. The taster smells the infused leaves, sips a spoonful of the brewed tea and rolls it around on his palate to arrive at final decisions on quality and flavor.

Пенисилін знали українці давно

Пенисилин, змішаний з червоною матерією людської крови, лікує рани й боляки тоді, коли ніщо інше не може допомогти.

Полк. Ф. Янсей, з Північно-Західного Університету в Шікаґо, казав, що перший раз цього ліку доконано в двох американських шпиталях в Англії, які мали недостачу медичних препаратів й пробували на скору руку робити те, що можна.

Зайва кров, що не була потрібна в цих шпиталях нікому була зужита в тій цілі й порошок з неї зроблено. Цей порошок пізніше перемішано з пенисиліном й той новий лік почали лікарі прикладати до ран. Наслідок був чудесний.

Для нинішних лікарів пенисилін нова справа, однакож українському народові, давно вже, десятки, а може сотні літ лікування пенисиліном було відоме. (А Пенисилін видобувають з цвілі, чи плісні, як от зацвите хліб).

В селі Будеражі, довбунівського повіту на Волині, місцеві селяни лічили вже себе пенесиліном з хліба. Вони різали на дві частині бохонець хліба й клали його до темного й вогкого місця, до льоху, або холодної кімнати чи комори, щоб заплеснів. По якімсь часі його виймали й збірали ножем ту плісень, яка там наросла і звали її синьою хлібною рідиною, що лічить".

Тою матерією, яку нині звемо пенисиліном, чи пенисиліною, селяни лікували рани. Теж коней тою цвілею лічили.

В селі Армичині, Дубенського повіту, також на Волині, недалеко Хорупаня, добре відомі з перед останньої війни, були болота в яких росли порхавки та ще якийсь рід грибів, отже це вважали незвичайно добрим ліком на рани і болячки і того вживали дуже успішно для лічення при запаленню кінського хребта, або ран на ногах, т. зв. ґрудок (груди). Якраз порошок з тих порхавок відповідно до того приготовлявся.

І цей лік проявляв велику лічничу силу і майже завсіди вилікував тих хорих коней, яких інші ліки не могли вилікувати.

Та коли вважати когось першим відомим винахідником, то треба вважати не теперішнього д-ра Флемінґа, але українських селян. Флемінґ лише знайшов те, що другі давно знайшли і вживали. Коли б же давніші лікарі не були легковажили віками випробовуваних способів лікування, які знав простий нарід, то може багато дечого не треба було винаходити, але готове взяти.

(„Український Голос").

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Ф. — Ви не подали точно скільки зібрано і скільки та де вислано. Виходить, що й ту невеличку збірку, всього кілька долярів, поділено та вислано в „призначене місце", але в яке, не подано. Як знаєте, проголошуємо цього роду збірки тільки тоді, коли жертви вислані до Зл. УАДКомітету в Филаделфії.

Д. А. — Не визнаємось на того роду „справі".

ПОШУКУЮТЬ

Пошукую ПАВЛА і ЙОСИФА КУЗІО, з села Заславе, коло Загіря, повіт Сянік. Маю листа з краю від Вашого брата Петра доньки. Прошу писати до мене: Anna Pyzansky, 4942 Larkins St., Detroit 10, Mich.

ТАРЗАН, ч. 1615. Товна в небезпеці.

Саме тоді, коли Тарзан і Кирстина скочила в воду, Товна і леопарди, зі страху перед утопленням трималися сплаву.

В одній хвилині сплав ударив переполоханих гіпопотамів.

Коли леопарди опинилися на краю сплаву, вони вискочили на хребет одного з гіпопотамів...

А Товну кинула вода просто в пащу звірюк.